

Llengua, comunitat i ideologia (21515)

Titulació/estudi: Grau en Llengües Aplicades

Curs: tercer

Trimestre: primer

Nombre de crèdits ECTS: 4

Hores de dedicació de l'estudiant: 100

Tipus d'assignatura: Obligatòria

Professors/s GG: Montserrat Ribas

Llengua de docència: Catalana

1. Presentació de l'assignatura

En aquesta assignatura es reflexionarà sobre la producció, distribució i recepció social dels discursos i els coneixements. Es prestarà especial atenció a la interrelació entre pràctiques socials, interaccions verbals, discursos dominants i ideologia. S'introduiran perspectives d'anàlisi que incentivin la capacitat crítica dels estudiants.

2. Competències que s'han d'assolir

D'entre el conjunt de competències que s'assoliran en acabar el grau, en aquesta assignatura es treballen les següents, generals (G) i específiques (E), concretades en forma de resultats d'aprenentatge:

- Capacitat d'anàlisi i síntesi (G.1):

- Formular i delimitar allò que s'ha d'analitzar.
- Triar la metodologia més adequada en l'anàlisi d'una situació sociolingüística determinada.
- Extreure conclusions pertinents relacionant els conceptes treballats de forma holística.

- Raonament crític (G.3):

- Avaluar els continguts tenint en compte la diversitat d'enfocaments teòrics.
- Justificar les decisions preses
- Construir formes discursives alternatives a les formes dominants.

- Reconeixement i comprensió de la diversitat i la multiculturalitat (G.18):

- Observar els efectes socials i culturals de les distintes diferències (de gènere, de posició social, lingüístiques, ètniques, etc.)
- Diferenciar els processos que afavoreixen la bona convivència multicultural o intercultural dels que la problematitzen.

- Capacitat per analitzar fets comunicatius (amb tota la seva complexitat i el nivell de detall necessari (E.8):

- Descriure processos d'interacció comunicativa a nivell "macro" i a nivell "micro".

- Establir una relació d'interaccions socials que requereixen mediació lingüística i reflexionar sobre quina seria la millor manera de dur-la a terme.
- Capacitat per reflexionar sobre la diversitat cultural i el multilingüisme (E.10):
 - Aplicar conceptes sociolingüístics per a la gestió lingüística de contextos plurilingües i multiculturals.
 - Gestionar les dificultats de comunicació derivades de la diversitat cultural amb l'aplicació de pautes de resolució de conflictes.
 - Elaborar planificacions lingüístiques i propostes diverses de normalització.

3. Continguts

1. Llengua, comunitat i ideologia
2. Els efectes socio-cognitius del discurs
3. El significat multimodal
4. El valor dels discursos en la construcció de *l'ordre social dominant*
5. La funció social i ideològica de les *normes*
6. Discurs i coneixement
7. La construcció discursiva de les identitats socials
8. L'espai públic com a discurs i com a ideologia

4. Avaluació

4.1. Convocatòria de desembre:

- **Treball individual i en grup:**
 - Lectures obligatòries
 - Participació activa als seminaris, ja sigui individualment o en grup.
 - Confecció d'un dossier.
- **Entrevista** amb la professora sobre el material que s'ha recollit al dossier i la participació activa a l'assignatura.
- **Examen** de fonaments teòrics i resolució de casos. S'ha d'aprovar l'examen per aprovar l'assignatura.

4.2. Convocatòria de setembre: 1) Confeccionar un dossier amb els resums de les lectures obligatòries i els textos, notícies, imatges, etc. que l'estudiant hagi anat compilant en relació amb els continguts del temari; 2) Entrevistar-se amb la professora per parlar del contingut del dossier; 3) Fer l'examen (el dia, l'hora i l'aula els estableix la Secretaria de la Facultat). S'ha d'aprovar l'examen per aprovar l'assignatura.

5. Metodologia: activitats formatives

La metodologia que s'adopta a l'assignatura incideix en la participació activa de l'estudiant i en el desenvolupament de la seva autonomia. Es té en compte, per tant, el procés d'aprenentatge que fa l'estudiant en la construcció dels coneixements que

exigeixen els continguts del programa i es valoren les activitats que es fan tan dins com fora de l'aula.

El curs s'estructura en dos tipus de sessions presencials: sessions de grup gran o plenàries i seminaris. En les sessions plenàries es presenten i discuteixen els conceptes clau de l'assignatura, s'exposen i comenten les lectures de referència, i es descriuen les activitats dels seminaris i els mètodes de treball per a dur-les a terme. En les sessions de seminari els estudiants analitzen i reflexionen sobre els temes que es proposen a les activitats que es presenten a les sessions plenàries.

Es preveuen sessions de tutoria on es resoldran dubtes i es podrà fer un seguiment individualitzat del procés d'aprenentatge.

6. Bibliografia bàsica de l'assignatura

Antaki, Charles (1994) *Explaining and Arguing. The social Organization of Accounts*, London: Sage.

Billig, Michael (1995) *Banal Nationalism*, London: Sage. Trad. catalana d' Anna Torcal i Salvador Company (2006): *Nacionalisme banal*. Universitat de València

Bruner, Jerome (1990) *Actos de significado*. Madrid: Alianza Editorial.

Cabruja, Teresa, Iñiguez, Lupicinio y Vázquez, Félix (2000) Cómo construimos el mundo: relativismo, espacios de relación y narratividad. *Anàlisi*, 25: 61-94.

Chouliaraki Lillie y Fairclough, Norman (1999) *Discourse in Late Modernity. Rethinking Critical Discourse Analysis*. Edimburgo: Edinburgh University Press.

Fairclough, Norman (1992) *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.

Fairclough, Norman (1995) *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language (Language in Social Life)*. Addison Wesley Publishing Company.

Fairclough, Norman (2003) *Analysing Discourse: Textual Analysis for Social Research*. London: Routledge.

Foucault, Michel (1966) *Les Mots et les Choses*. Paris: Gallimard.

Foucault, Michel (1969) *L'Archéologie du Savoir*, Paris, Gallimard.

Fowler, Roger, et al. (1979) *Lenguaje y control*. Madrid: Fondo de Cultura Económica.

Habermas, Jürgen (1989 [1984]) *Ciencia y técnica como "ideología"*. Madrid: Ténos

Ibáñez Gracia, Tomás (2003) 'El giro lingüístico'. En: Íñiguez, L. *Análisis del Discurso. Manual para las ciencias sociales*. Barcelona: Editorial UOC, pp. 21-40.

Íñiguez, Lupicinio (2003) *Análisis del Discurso. Manual para las ciencias sociales*. Barcelona: Editorial UOC.

Lizcano, Emmanuel (1999) "La ideología científica". *Nómadas 0 .Revista Crítica de Ciencias Sociales y Jurídicas*. Universidad Complutense de Madrid.

Martín Rojo, Luisa (1997) 'El orden social de los discursos'. *Discurso* 21-22: 1-37.

- Martín Rojo, Luisa (2000a) "Spain, Outer Wall of the European Fortress: Analysis of Parliamentary Debates on Immigration Policy in Spain", in Ruth Wodak y Teun van Dijk (eds.) *Racism at the Top. Parliamentary Discourse on Ethnic Issues in Six European States*, cap. 6., Vienna, Austrian Federal Ministry of Education, Science and Culture.
- Martín Rojo, L. (2002) 'Análisis crítico del discurso. Fronteras y exclusión social en los discursos racistas'. En: Lupicinio Íñiguez (coord) (2003) *Análisis del Discurso. Manual para las Ciencias Sociales*. Barcelona: Editorial UOC.
- Moreno Cabrera, Juan Carlos (2008) *El nacionalismo lingüístico*. Barcelona: Península.
- Richardson, John E. (2007) *Analysing Newspapers: An Approach from Critical Discourse Analysis*. Londres: Palgrave Macmillan.
- van Dijk, Teun A. (1997) *Racismo y análisis crítico de los medios*. Barcelona: Paidós.
- van Dijk, Teun A. (eds.) (2000) *Estudios sobre el discurso*. 2 vols. Barcelona: Gedisa.
- van Leeuwen, Theo (1996) 'The representation of social actors'. En: Carmen Caldas-Coulthard y Malcom Coulthard, *Texts and Practices. Readings in Critical Discourse Analysis*. Londres: Routledge.
- van Leeuwen, Theo (2008) *Discourse and practice. New tools for Critical Discourse Analysis*. Oxford University Press.
- Weiss, Gilbert y Wodak, Ruth (2007) *Critical Discourse Analysis: Theory and interdisciplinarity*. Londres: Palgrave Macmillan.
- Wodak, Ruth y Van Dijk, Teun (eds.) (2000) *Racism at the top. Parliamentary Discourse on Ethnic Issues in Six European States*. Viena: Austrian Federal Ministry of Education, Science and Culture.
- Wodak, R. (2000) 'La sociolingüística necesita una teoría social?. Nuevas perspectivas en el Análisis Crítico del Discurso. *Discurso y Sociedad* 2(3): 123-147.
- Wodak, Ruth y Chilton, Paul A. (2007) *A New Agenda in Critical Discourse Analysis: Theory, Methodology and Interdisciplinarity*. Amsterdam: John Benjamins.
- Wodak, Ruth y Meyer, Michael (2002) *Methods of Critical Discourse Analysis (Introducing Qualitative Methods series)* London: Sage.